

Elintarvikejätettä käsittelevä eurooppalainen kansalaispaneeli

Kolmas istunto

10.2.–12.2.2023

#FoodWasteEU

1. Yleistä

Elintarvikejätettä käsittelevään eurooppalaiseen kansalaispaneeliin kuuluu 150 satunnaisesti valittua kansalaista, ja paneeli kokoontui kolme kertaa. Ensimmäisessä istunnossa, joka pidettiin Brysselissä 16.–18. joulukuuta 2022, osallistujat kehittivät erilaisia ruokahävikin ehkäisemiseen ja vähentämiseen tähtäviä mahdollisia lähestymistapoja, joita he pitivät hedelmällisimpinä tulevaisuuden istunnoissa käytäviä jatkokeskusteluja varten. Istunnon jälkeen paneelin osaamiskomitea ryhmitteli näistä lähestymistavoista kolme aihekokonaisuutta:

1. ”Yhteistyö elintarvikkeiden arvoketjussa: pellolta pöytään”
2. ”Elintarviketeollisuutta koskevat aloitteet”
3. ”Kuluttajakäyttäytymisen muutoksen tukeminen”

Paneelin toinen istunto pidettiin verkossa 20.–22. tammikuuta 2023, ja sen tarkoituksena oli laatia ensimmäiset konkreettiset ideat, jotka muodostavat perustan kansalaisten suosituksille ruokahävikin vähentämiseksi. Osallistujat käsitelivät – samoissa 12 työryhmässä kuin ensimmäisessä ja toisessa istunnossa – vertaisarviointiin perustuvassa iteratiivisessa prosessissa toistensa esittämiä ehdotuksia ja esittivät niiden pohjalta ideoita ruokahävikin vähentämiseksi.

Kolmannessa istunnossa 10.–12. helmikuuta 2023 osallistujat viimeistelivät suosituksensa. He kokoontuivat Brysselissä järjestettyyn istuntoon ja keskustelivat työryhmissä eri alojen asiantuntijoiden antamasta palautteesta ennen suositusten viimeistelyä 12 työryhmässä. Lopullisessa äänestyksessä kaikki osallistujat ilmaisivat olevansa samaa mieltä tai eri mieltä kustakin suosituksesta.

Seuraavat asiantuntijat kuuluivat osaamiskomiteaan koko paneelin ajan:

- **Anne-Laure Gassin**, tiiminvetäjä, *Pelloilta pöytään -strategiayksikkö, terveys- ja elintarviketurvallisuuden pääosasto, Euroopan komissio*
- **Toine Timmermans**, *Wageningenin yliopiston kestävien elintarvikeketjujen ohjelman johtaja*
- **Gyula Kasza**, *koordinaattori, Unkarin kansallinen elintarvikejätteen vähentämiseen keskittyvä Maradék Nékül -hanke (Wasteless-hanke); Unkarin eläinlääketieteellisen yliopiston apulaisprofessori*
- **Laura Fernández Celemín**, *pääjohtaja, Euroopan ruokatieoneuvosto*
- **Maiwenn L’Hoir**, *projektipäällikkö, elintarvikejätteen ja ruokaturvattomuuden torjunta – kestävät elintarvikkeet, Ranskan maatalous- ja elintarvikeomavaraisuusministeriö*

- **Betty Chang**, *aluejohtaja, elintarvikejäte, Euroopan ruokatieoneuvosto*

Ensimmäinen päivä (perjantai)

Viimeisen istunnon ensimmäisenä päivänä oli tarkoitus hankkia palautetta toisessa istunnossa laadituista suositusideoista ja keskustella niistä. Yhteisistunnossa eri alojen asiantuntijapuhujat (ks. jäljempänä oleva luettelo) esittivät yleisiä huomioita ja näkemyksiään osallistujien ehdottamista ideoista. He toivat omasta näkökulmastaan esiin, mitä puutteita tai parantamismahdollisuuksia esitettyihin ideoihin liittyy, kun tarkastellaan niiden vaikutusta elintarvikejätteen ehkäisemiseen. Tämän jälkeen osallistujilla oli mahdollisuus keskustella asiantuntijoiden kanssa siitä, miten ideoita voitaisiin kehittää edelleen kolmessa rinnakkaisessa yhteisistunnossa, joissa kussakin käsiteltiin tiettyä aihekokonaisuutta. Kaikki neljä työryhmää, joissa oli enintään 50 jäsentä, tapasivat kolme asiantuntijaa (ks. jäljempänä oleva luettelo) ja vaihtoivat näkemyksiä siitä, miten esitettyjä ideoita voitaisiin kehittää edelleen.

Toinen päivä (lauantai)

Alkuperäisten ideoiden, yhteisistuntojen aikana saadun palautteen ja seuranneiden keskustelujen perusteella osallistujat palasivat 12 työryhmään laatimaan, kehittämään, täsmentämään ja viimeistelemään suosituksiaan. Tämän prosessin aikana he yksilöivät keskeisiä kysymyksiä ja puuttuvia tietoja, jotka haittasivat kattavien mutta täsmällisten suositusten laatimista. Useat asiantuntijat osallistuivat lyhyesti keskusteluihin ja vastasivat näihin kysymyksiin estääkseen mahdolliset umpikujat, ennen kuin osallistujat viimeistelivät suosituksensa. Yhteisymmärryksen löytämistä tukivat kokeneet keskustelujen vetäjät.

Kolmas päivä (sunnuntai)

Viimeisessä yhteisistunnossa 12 työryhmän esittelijät esittelivät oman ryhmänsä suositukset koko paneelille. Kun kaikki suositukset oli esitelty aihepiireittäin, keskustelun vetäjät lukivat kunkin suosituksen otsikot yksitellen. Tämän aikana osallistujia pyydettiin äänestämään ”puolesta” tai ”vastaan” luottamuksellisessa kirjallisessa äänestyksessä. Suositusten otsikot ja äänestystulokset löytyvät jäljempänä olevasta tulososiosta. Päävetäjien esiteltyä äänestystulokset osallistujat antoivat palautetta kokemuksistaan kansalaispaneelissa sekä toisilleen että Euroopan komission virkamiehille. Paneelin päätteeksi osallistujille antoivat kiitokset Colin Scicluna (demokratiasta ja väestökehityksestä vastaavan Euroopan komission varapuheenjohtajan kabinettipäällikkö), Sandra Gallina (terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston pääjohtaja) ja Pia Ahrenkilde Hansen (viestinnän pääosaston pääjohtaja).

Kolmannen istunnon puhujat olivat seuraavat:

Monialaiset aiheet

- **Toine Timmermans**, *Wageningenin yliopiston kestävien elintarvikeketjujen ohjelman johtaja*
- **Anja De Cunto**, *Eurocities-järjestön elintarviketyöryhmän johtaja*
- **Maiwenn L’Hoir**, *projektipäällikkö, elintarvikejätteen ja ruokaturvattomuuden torjunta – kestävät elintarvikkeet, Ranskan maatalous- ja elintarvikeomavaraisuusministeriö*

Aihekokonaisuus 1: ”Yhteistyö elintarvikkeiden arvoketjussa: pellolta pöytään”

- **Angela Frigo**, *pääsihteeri, Euroopan ruokapankkien keskusjärjestö*
- **Eva Sali**, *poliittinen neuvonantaja, elintarviketurvallisuus, Copa Cogeca*
- **Luc Lignon**, *elintarvikepolitiikan osaston johtaja, Montpellier’n kaupunki, Ranska*

Aihekokonaisuus 2: ”Elintarviketeollisuutta koskevat aloitteet”

- **Els Bedert**, *johtaja, tuotepolitiikka ja kestävyys, EuroCommerce*
- **Timothy John Holey**, *apulaisprofessori, Tanskan teknillinen yliopisto, kansallinen elintarvikeinstituutti*
- **Minna Huttunen**, *neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö, Suomi*

Aihekokonaisuus 3: ”Kuluttajakäyttäytymisen muutoksen tukeminen”

- **Gyula Kasza**, koordinaattori, Unkarin kansallinen elintarvikejätteen vähentämiseen keskittyvä *Maradék Nélkül -hanke (Wasteless-hanke)*; Unkarin eläinlääketieteellisen yliopiston apulaisprofessori
- **Camille Perrin**, elintarvikeasioista vastaava johtava virkamies, Euroopan kuluttajajärjestö (BEUC)
- **Marjolijn Schrijnen**, johtava projektipäällikkö, Alankomaiden ravitsemuskeskus

2. Ohjelma tiivistetysti

Perjantai 10.2.		Yhteisistunto	
12.30–13.45	Saapuminen ja lounas		
14.00–14.30	Tervetuliaissanat ja esityslistan esittely		
14.30–15.30	Monialaisia aiheita koskevat kannanotot ja suositusten tavoite		
15.30–16.00	Kahvitauko		
16.00–18.00	Kolme alayhteisistuntoa		
	Työryhmät 1–4: Aihekokonaisuus II ”Elintarviketeollisuutta koskevat aloitteet”	Työryhmät 5–8: Aihekokonaisuus III ”Kuluttajakäyttäytymisen muutoksen tukeminen”	Työryhmät 9–12: Aihekokonaisuus I ”Yhteistyö elintarvikkeiden arvoketjussa: pelloilta pöytään”
Lauantai 11.2.		Työryhmät	
9.00–10.30	Idean 1 käsittely ja suosituksen 1 luonnostelu		
10.30–11.00	Kahvitauko		
11.00–12.30	Idean 2 käsittely ja suosituksen 2 luonnostelu		
12.30–14.00	Lounastauko		
14.00–15.30	Asiantuntijoiden kommentit suositusluonnoksista 1 ja 2		
15.30–16.00	Kahvitauko		
16.00–17.30	Suositusten 1 ja 2 viimeistely		
Sunnuntai 12.2.		Yhteisistunto	
9.00–9.15	Tervetuliaissanat		
9.15–9.50	Aihekokonaisuutta 1 koskevien suositusten esittely ja äänestys		
9.50–10.25	Aihekokonaisuutta 2 koskevien suositusten esittely ja äänestys		
10.25–11.00	Aihekokonaisuutta 3 koskevien suositusten esittely ja äänestys		
11.00–11.30	Kahvitauko		
11.30–11.45	Ryhmäkuva		
11.45–12.15	Tulosten esittäminen		
12.15–12.45	EU:n toimielinten viralliset puheet		
12.45–13.00	Päätössanat		

3. Yhteisistuntojen tallenteet

- **10.2.2023 / Yhteisistunto ja aihekokonaisuutta II käsittelevä yhteisistunto:**
<https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-gasp>
- **10.2.2023 / Aihekokonaisuutta III käsittelevä yhteisistunto:**
<https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-jenk>

- **10.2.2023: Aihekokonaisuutta I käsittelevä yhteisistunto:**
<https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230210-mans>
- **12.2.2023 / Yhteisistunto:** <https://webcast.ec.europa.eu/european-citizens-panel-on-food-waste-session-3-20230212>

4. Lopullisten suositusten äänestystulokset

Nr o	Otsikko	Puolesta	Vastaan	Pidättäyd ytt y äänestä ästä
1	Mitä lähempänä viljelijä, sen tyytyväisempi kuluttaja: vähemmän jätettä, enemmän kestävyyttä	120	15	5
2	Kodin maut: julkinen ja yksityinen tuki paikalliselle maataloudelle elintarvikejätteen vähentämiseksi	119	9	12
3	Jaa, älä haaskaa!	93	31	16
4	Tietojen ja parhaiden käytäntöjen jakaminen kaikkialla Euroopassa	97	27	16
5	Tietojen kerääminen koko elintarvikeketjussa	101	28	11
6	Kansalaisten äänellä on merkitystä: kansalaisten osallistuminen Euroopan elintarvikepolitiikkaan	91	37	12
7	Juuri poimittu: kausielintarvikkeiden arvo	103	26	11
8	EU:n laajuinen elintarviketietojen vaihtoverkosto	84	41	14
9	Suunnitellut ostot ja jakelu	85	38	16
10	Ravintolat tukevat "nauti tuhlaamatta" -ajatusta	113	17	9
11	Kaikella jätteellä on painonsa	73	48	18
12	Pakollinen raportointijärjestelmä avoimuutta varten yhdistettynä seuraamuksiin ja palkintoihin	68	56	15
13	Myytäviä jääneiden elintarvikkeiden hävittämistä koskeva EU:n laajuinen lainsäädäntö – vertaisoppimiseen perustuva lähestymistapa kaikissa jäsenvaltioissa	109	20	10
14	Elintarvikejätettä koskeva avoimuus näkyvyyttä ja toimintaa varten	102	22	15
15	Pakkauksia ja pakkausten käyttöä koskevat innovaatiot tarpeen mukaan	116	18	5
16	Elintarvikejätteen määritelmän laajentaminen korjaamalla jätettyjen elintarvikkeiden säästämiseksi	110	19	10
17	Etusijalle aikuisten kannustaminen ryhtymään toimiin ruokahävikin torjumiseksi	113	20	6
18	Ravitsemustietoisuus ja kestävä elintarvikejärjestelmä ensimmäisen ja toisen asteen oppilaitoksissa	123	9	7
19	Edistetään ja tuetaan tukea elintarvikkeiden jakamisovelluksia ja -alustoja, jotka yhdistävät kuluttajat toisiinsa	97	25	17
20	Säästä elintarvikkeita, säästä rahaa: ruokahävikin vastainen eurooppalainen kampanja yhteistyössä elintarvikkeiden vähittäismyyjien kanssa neljänä viikonloppuna vuodessa	98	31	10
21	"Loppu ruokahävikille": ruokahävikkiä käsittelevä teemaviikko kouluissa	116	16	7
22	Annetaan kuluttajille keskeisiä tietoja, jotta he voivat tarkastella itsenäisesti vaikutustaan elintarvikejätteeseen ja ymmärtää, miten tuote jalostetaan, säilytetään ja käytetään uudelleen ennen viimeistä käyttöpäivämäärää ja sen jälkeen. ("viimeinen käyttöpäivä" on päivä, jonka jälkeen tuotteen käyttö ei ole turvallista eikä sitä pitäisi käyttää; "parasta ennen" tarkoittaa päivää, johon asti tuote säilyttää optimaalisen laadun)	108	26	5

23	Standardoitujen käytäntöjen soveltaminen vähittäiskaupan tasolla, kun tuotteita markkinoidaan kuluttajille lähellä voimassaolon päättymispäivää	109	18	12
----	---	-----	----	----